

Justina Kapeckaitė

TYPOJ AUSRA

Vilnius
2024

Turinys

Iš Tyrosios Aušros kronikų: Pradžios knyga; Miesto įkūrimas	7
Miestas po kupolu	12
Dėdulė Naginskas pabėga	28
Užmiestis	48
Pasenusio maisto pakuotė	66
Šokio pamoka	76
Atranka	90
Didvyrė	114
Saulėgrįžos pokylis	127
Rutulio pagrobimas	142
Kalinys	155
Vienas už visus ir visi prieš vieną	170
Deivės pagarbinimas	194

Iš Tyrosios Aušros kronikų: Pradžios knyga; Miesto įkūrimas

Kadaise, kai žemė buvo žalia, o dangus vaiskus, gyveno karalienė, visų vadinama Saule. Ji buvusi nepaprasto grožio, auksinėmis kasomis ir žibančia karūna. Dienomis ji liepsnojanti karieta važinėdavusi po marguosius sodus, o naktimis grįždavusi į brangakmeniais išdabintą miestą ant jūros kranto, pas vandenių valdovą. Saulė su juo turėjusi septynias dukteris ir vieną sūnų. Dukterys, kaip ir motina, buvo auksaplaukės gražuolės, tačiau sūnus nebuvo panašus nė į vieną iš tėvų – neišvaizdus ir visada susiraukęs, jis vienas vaikščiodavo sodų pakraščiais ir tik iš tolo stebėdavo šokančias seseris.

Sykį motina nutarė pradžiuginti savo vaikus. Iš slapčiausio rūsio ji atnešė brangenybių skrynią ir paliepė kiekvienam išsirinkti po dovaną. Skrynia net lūžo nuo gėrybių: auksinių žiedų, apyrankių, nenusakomai ilgų vėriniių, suvertų iš perlų ir briliantų, o už visus gražiausias buvo diržas su milžinišku rubinu. Šešios iš seserų nutarė mesti burtus, kam kuri brangenybė teksianti, tik vyriausioji Aušrinė nepanoro. Atokiai laikėsi ir sūnus Pažarinis. Kai mergaitės tarp savęs išsidalino gražiausias brangenybes, Saulė priėjo prie Aušrinės ir paklausė:

– Dukra, tu man pati mieliausia. Paskirsiu tau bet kurį iš savo lobių, tik tark žodį, ko trokšta tavo širdis.

Aušrinė jai taip atsakė:

– Nereikia man nieko iš tavo lobių skrynios nei iš giliausių rūsių. Viskas, ko mano širdis geidžia, tai tie auksiniai raktai nuo miesto vartų, kuriuos tu visada su savimi nešiojiesi.

– Ką ketini su jais veikti, dukra mano?

– Dar neprašvitus aš pirmoji kilsiu, žirgus į vežimą kinkysiu ir vartus atkėlusiu tavę į karališkuosius sodus palydėsiu. O vakare, anksčiau už visas pargrįžusi, tau, motina mano, vakarienę taisysiu ir lovą klosiu.

Patiko toksai atsakymas karalienei ir ji atidavė Aušrinei raktus nuo miesto vartų.

Tada kreipėsi į savo sūnų Pažarinį:

– O tu, brangus sūnau, ar ir tu skrynioje nerandi to, kas pradžiugintų tavo širdį?

– Ne, motin, – prakalbo į ją Pažarinis. – Jokie lobiai nedžiugina manęs nei lobių skryniose, nei giliausiuose rūsiuose. Viskas, ko mano širdis geidžia – tai aukso karūna ant tavo galvos.

– Ką ketini veikti su ja, sūnau mano?

– Kai aš ją pats užsidėsiu, tai ir sodai bus mano, ir miestas bus mano, ir pilis bus mano, o jūs man patarnausit.

Didžiai supykė toks atsakymas karalienę ir ji išvijo Pažarinį iš karališkųjų sodų. Pažarinis išėjo į dykus smėlynus ir daugybę metų juose klaidžiojo, kol vieną naktį pamatė į dangų kylančius dūmus. Prisiartinęs jis išvydo būrelį žmonių, susipietusių aplink laužą.

– O gerieji žmonės, priimkit prie laužo pasišildyti, – prašė jų Pažarinis.

– Šitas laužas užkeiktas, o jo šviesa apakina visus, kurie per arti prieina. Kerams paveikus visur regisi vien tik klastos ir apgaulės, – atsiliepė vienas iš sėdinčiųjų.

Pažarinis pabūgo ir pasitraukė atgal į tamsą. Antra naktis buvo dar šaltesnė, tad įsidrąsinęs vėl sugrįžo prie laužo.

– O gerieji žmonės, duokit bent žariją pasisildyti.

– Šitos žarijos užkeiktos: pavydas pradeda rusenti širdyje tu, kurie tik į rankas bent vieną paima.

Ir šį sykį pabūgo Pažarinis ir pasitraukė atgal į tamsą.

Trečia naktis stoji dar šaltesnė: Pažarinio visas kūnas pamėlo, o trykštancios iš skausmo ašaros čia pat virsdavo ledo gabaliukais. Jis vėl sugrįžo prie laužo ir kreipėsi į sėdinčiuosius:

– O gerieji žmonės, papūskit bent dūmų mano pusėn – visai baigiu sušalti.

– Šito laužo dūmai užkeikti ir sudrumsčia protus visiems, kurie tik per arti prieina, – atsiliepė vienas iš sėdinčiųjų.

– Tebūnu aš prakeiktas! Jei dabar pat nepasisildysiu, tikrai numirsiu! – sušuko Pažarinis ir šoko į laužo vidurį.

Skaisti šviesa atėmė jam regėjimą, pašokusios liepsnos pradangino protą, o raudonos žarijos sudegino širdį. Pažarinis išlipo iš laužo visas persimainęs: beprotybė užvaldė jį, o širdis užsiliepsnojo pykčiu ir pagieža motinai ir seserims.

– Sakykit, gerieji žmonės, kas tokie esate? Aš esu antai tų žemių karalius. Pargrižęs į savo karalystę visus jus apdovano-siu, kad atvėrėte man akis ir neleidote čia pražūti.

Atsistojo vyriausias iš jų tarpo ir tarė:

– Mes turime daug vardų. Kaip mus pašauksi, tuo vardu mes ir atsišauksime.

Taigi Pažarinis kreipėsi į juos:

– Stokitės, Nunadieviai!

– Kreipeisi į mus Nunadievių vardu, todėl šiąnakt išmušė Nunadievių valanda. Seksime paskui tave, kad ir kur eitum.

Dangė gyvena Tyroje Aušroje – futuristiniame stiklo kupolo dengiamame mieste viduryje nederlingų smėlynų. Gyvenimas čia sudėtingas, žmonės nuolat kenčia nuo nepriteklaus ir nerimo dėl ateities. Miestą geležine ranka valdo deivė Aušrinė, kurią visi garbina, tačiau niekas nėra matęs. Kai ima dingti Dangei brangūs žmonės, ji leidžiasi į pavojingą nuotyki, norėdama išsiaiškinti tikrąją tiesą.

Distopinėje apysakoje paaugliams aktualios temos apie individo laisvę, visuomenės gerovę, draugystės ir šeimos ryšių svarbą perteikiamos per veikėjų nuotykius ir narsius, kartais – net beatodairiškus poelgius.

Rašytoja Justina Kapeckaitė, nors pagal išsilavinimą yra medikė, kuria nuo paauglystės. Nuo seno domisi istorija, mitologija. Į kūrinis mėgsta įtraukti savo pačios patirtis, tad stengiasi jų turėti kuo daugiau ir kuo įvairesnių. Autorė slapyvardžiu Monokuro Yun anglų kalba yra išleidusi romaną „The Sign“ („Ženklas“). „Tyroji Aušra“ – pirmoji rašytojos knyga lietuvių kalba.

Redaktorė **Mimoza Kligienė**

Korektorė **Eglė Devizytė**

Maketavo „**Nieko rimto**“ dizaino grupė

Tiražas 1000 egz.

Išleido leidykla „Nieko rimto“

Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius

www.niekorimto.lt

Spausdino UAB BALTO print

Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

